

Пріоритетність фіскальної функції фінансів обумовила особливу увагу законодавця до розвитку податкового законодавства. У порівнянні з іншими підгалузями та інститутами фінансового права відносини відповідальності за порушення податкового законодавства найбільш детально регламентовані на законодавчому рівні. Тому не випадково саме Податковий кодекс України вперше визначив фінансову відповідальність як окремий вид юридичної відповідальності та врегулював механізм її застосування за порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на органи державної податкової служби і митні органи (контролюючі органи). Зі змісту ст. 111 Податкового кодексу України можна зробити висновок, що фінансова відповідальність також як кримінальна та адміністративна відповідальність не обмежуються лише випадками порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, а має більш широкий об'єкт охорони, визначення якого виходить за межі регулювання Податкового кодексу [2].

Серед правопорушень фінансового характеру можна виділити: податкові, бюджетні, правопорушення у сфері готівкового обороту, правопорушення у сфері валютного регулювання.

Бюджетним кодексом України прямо не використовує термін «бюджетне правопорушення» а тому, у ст. 121 Кодексу передбачено відповідальність за «порушення бюджетного законодавства», де згідно ст. 116 Бюджетного кодексу України під порушенням бюджетного законодавства розуміється порушення учасником бюджетного процесу встановлених цим Кодексом та іншим бюджетним законодавством норм, щодо складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету та звітування про його виконання. У зв'язку з цим на увагу заслуговує зміст ст. 117 Кодексу, у якій вперше визначена система заходів впливу за порушення бюджетного законодавства [3].

Аналізуючи загальні умови настання фінансово-правової відповідальності, можна дійти висновку, що процесуальна форма застосування фінансових санкцій, складу суб'єктивної сторони правопорушення та визначення форм вини у сфері податкового законодавства залишають відкритим питання про віднесення фінансової відповідальності до відносно окремого виду юридичної відповідальності.

Бібліографічні посилання:

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року №2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. №13–17. Ст. 112.
2. Бюджетний кодекс України від 8 лип. 2010 р. № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №50–51. Ст. 572.
3. Бюджетний кодекс України від 8 лип. 2010 р. № 2456-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №50–51. Ст. 572.
4. Головань Т.Г. Актуальні питання фінансово-правової відповідальності платників податків. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*. 2016. №23.
5. Очкуренко С.В. Фінансово-правова відповідальність: проблеми теорії та застосування норм права. *Часопис Академії адвокатури України*. 2012. №3. С. 4.

Карпенко Роман Валерійович,
викладач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету
внутрішніх справ

ПРАВОВИЙ СТАТУС ОРГАНУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ У ЛИТОВСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ ТА УКРАЇНІ

У більшості країн Європейського Союзу функціонування єдиного органу для здійснення регулювання таких ринків природних монополій, як ринок електричної енергії, природного газу, теплової енергії, централізованого теплопостачання, водопостачання та водовідведення, транспорту, зв'язку тощо є досить поширеною практикою. Тому виникає необхідність дослідження правового статусу органів державного регулювання в тих країнах Європейського Союзу, де ці органи мають

багаторічний досвід функціонування та демонструють успішність та результативність своєї діяльності.

У зв'язку з тим, що Литовська Республіка має, з одного боку, подібні з Україною передумови становлення сфери комунальних послуг, а з іншого – є державою-членом Європейського Союзу, а отже зобов'язана дотримуватися вимог законодавства Європейського Союзу, імплементація яких на сьогодні є одним із головних завдань України у контексті європейської інтеграції, особливої актуальності набуває дослідження правового статусу органу державного регулювання саме цієї країни.

У вітчизняній науці адміністративного права протягом багатьох років переважно здійснювалося дослідження теоретичних основ державного управління. Однак, останнім часом все більше науковців звертають увагу у своїх працях на теоретичні аспекти державного регулювання, зокрема, у сфері енергетики та комунальних послуг. Науково-теоретичним підґрунтям для проведення дослідження стали праці: В. Авер'янова [1], С. Бедіна [2], О. Буханевича [3], Ю. Ващенко [4], В. Кальченка [5], О. Куца [6] та інших. В Литовській Республіці здійснення державного регулювання у сфері комунальних послуг віднесено до компетенції Національної комісії з контролю цін та енергії (далі – НКК). До сфери діяльності НКК, окрім сфери централізованого опалення, водопостачання та очищення стічних вод, належить також сфера електричної та теплової енергії, природного газу, відновлюваної енергетики та транспорту.

Становлення органу державного регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг у Литовській Республіці починається з прийняття у 1995 році Закону «Про енергетику», який визначав загальні засади діяльності незалежної державної установи – Державної комісії з регулювання цін на енергетичні ресурси. На зазначену Державну комісію відповідно до Закону покладалася підготовка методів розрахунку цін на енергетичні ресурси, перевірка розрахунків цін, здійснених енергетичними компаніями, та подача Уряду своїх висновків стосовно цін на енергетичні ресурси. Державна комісія, як постійно діючий державний орган, фактично розпочала свою діяльність у лютому 1997 року, коли Президент Литовської Республіки на підставі відповідного указу призначив на посади 5 членів комісії [7, с. 3]. Відповідно до Положення про Національну комісію з контролю цін та енергії, затвердженого Резолюцією уряду Литовської Республіки від 07 листопада 2002 року № 1747 (далі – Положення), НКК є органом, що здійснює регулювання діяльності суб'єктів господарювання у сферах енергетики, питного водопостачання та очищення стічних вод, а також державний нагляд в енергетичному секторі. Метою діяльності НКК є здійснення функцій державного регулювання в сфері централізованого теплопостачання, природного газу, централізованого постачання зрідженого нафтового газу, електроенергії, відновлювальних джерел енергії, питного водопостачання та очищення стічних вод, забезпечення нагляду і контролю за регульованою діяльністю підприємств у сфері централізованого теплопостачання, природного газу, централізованого постачання зрідженого нафтового газу, електроенергії, відновлювальних джерел енергії, питного водопостачання та очищення стічних вод, а також належного здійснення прав і обов'язків споживачів, свободи чесної конкуренції в сфері енергетики, питної води і очищення стічних вод [8]. Крім того, відповідно до статті 34 Кодексу залізничного транспорту та статті 30 Кодексу внутрішнього і водного транспорту НКК здійснює регулювання у сфері транспорту шляхом встановлення максимального рівня тарифів на перевезення пасажирів на потягах приміського сполучення, а також на пасажирські і транспортні перевезення внутрішнім водним транспортом через Куршську затоку (національна морська портова зона Клайпеда) [9].

Відповідно до Стратегічного плану діяльність НКК, в першу чергу, спрямована на створення надійної незалежної системи економічного регулювання у сферах електричної енергії, природного газу, централізованого опалення, питного водопостачання та очищення стічних вод, яка забезпечить рівність та доступність енергетичних послуг споживачам. Основними стратегічними цілями, зокрема, є інтеграція у регуляторний простір ЄС та підвищення ефективності діяльності НКК, забезпечення створення передбачуваного та прозорого бізнес середовища, а також захист прав та законних інтересів споживачів у сферах енергетики, питного водопостачання та очищення стічних вод [9]. Підсумовуючи вищевикладене, вважаємо, що здійснення державного регулювання як у сфері енергетики, так і у сфері комунальних послуг одним органом державного регулювання може бути ефективним лише за умови належного рівня правового та організаційного забезпечення його діяльності. Визначення на рівні Закону «Про енергетику», Закону «Про теплоенергетику» та Закону «Про питне водопостачання та очищення

стічних повноважень органу державного регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг щодо регулювання цін та тарифів, ліцензування певних видів діяльності, здійснення функції нагляду та контролю, захисту прав споживачів та вирішення спорів у досудовому та позасудовому порядку; відображення закріплених на законодавчому рівні повноважень у Положенні про Національну комісію з контролю цін та енергії; встановлення стратегічних цілей та завдань органу державного регулювання; закріплення за певними членами чітко визначених сфер діяльності органу, щодо яких вони здійснюють функції контролю та нагляду; створення в організаційній структурі двох профільних департаментів з питань енергетики та з питань комунальних послуг – все це сприяє становленню Національної комісії з контролю цін та енергії Литовської Республіки як незалежного органу, здатного здійснювати ефективне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, та належним чином виконувати всі покладені на нього завдання.

Бібліографічні посилання:

1. Виконавча влада і адміністративне право / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Видавн. Дім «Ін Юре», 2015. – 768 с.
2. Бедін С.В. Державне регулювання електроенергетичного ринку в Україні: автореф. дис. канд. наук з держ. управління: 25.00.02 / С.В. Бедін. Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2013. – 20 с.
3. Буханевич О.М. Адміністративно-правове забезпечення житлово-комунального господарства в Україні: автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / О.М. Буханевич. / Національний ун-т біоресурсів та природокористування України. – К., 2009. – 23 с.
4. Vashchenko Y. National Regulatory Authorities in the Energy Sector of Ukraine: Problems of Legal Status in the Context of the European Integration and the Administrative Reform / Y. Vashchenko // Jurisprudence. – 2013. – Vol. 20 (3). – P. 1231–1248.
5. Кальченко В.М. Державне регулювання електроенергетичної галузі України: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / В.М. Кальченко. / Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2009. – 20 с.
6. Куц О.Є. Адміністративно-правове регулювання житлово-комунального господарства України в сучасних умовах: автореферат дис. канд. юрид. наук : 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право / О.Є. Куц. / Нац. юр. акад. України ім. Я. Мудрого. – Х., 2010. – 19 с.
7. National Control Commission for Prices and Energy. 2006 annual report. [Electronic Resource]. – 2007. – 62 p. – Mode of access: www.erranet.org.
8. Regulations of the National Commission for Energy Control and Prices, approved by Resolution of the Government of the Republic of Lithuania as of 7 November 2002 № 1747. [Electronic Resource]. – Mode of access: <http://www>.
9. Information from the official web-site of National Commission for Energy Control and Prices [Electronic Resource]. – Mode of access: <http://www.regula.lt/>.

Сорочан Наталія Вікторівна,

ад'юнкт відділу організації освітньо-наукової підготовки
Харківського національного університету внутрішніх
справ

ЩОДО ПОНЯТТЯ ЗАОХОЧЕННЯ В ТРУДОВОМУ ПРАВІ

У сучасний період розвитку українського суспільства, коли в країні проводяться широкі соціально-економічні та політичні перетворення, особливої актуальності набуває проблема заохочень. Одночасно, широке використання законодавцем диспозитивного методу правового регулювання створює передумови активного і творчого використання суб'єктами права наданих їм можливостей самостійно досягати бажаного правового результату, який в сучасних умовах може і повинен забезпечуватися більш широким використанням таких правових засобів як заходи заохочення.

Як наголошує К. Машков, стимулювання трудової діяльності являє собою складний процес, обумовлений особистими характеристиками людини, сукупністю зовнішніх та внутрішніх сил, які